

Спеціалізованій вченій раді
Д 26.870.01 Національної академії
статистики, обліку та аудиту

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Гороховець Юлії Анатоліївни "Облік і аналіз нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління", що подана до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)

І. Актуальність обраної теми дисертації.

Сучасні умови проведення фінансово-господарської діяльності вимагають від підприємств постійної координації процесів їх функціонування, а також ефективного управління їх діяльністю. Без дотримання умов за яких підприємство може виходити на нові рівні розвитку, якісно вдосконалювати свою діяльність та розвиватись у правильному напрямку неможливо представити його довге та прибуткове існування на сучасному ринку. Тому до управління розвитком підприємства варто підходити економічно доцільним шляхом з використанням якісної оцінки його активів, у першу чергу, нематеріальних активів. Одним із найефективніших напрямів управління розвитком підприємства є орієнтація на створення та оцінку вартості нематеріальних активів підприємства.

Таким чином, практична значимість ефективного формування системи обліку і аналізу нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління, недостатній рівень її дослідження з погляду сучасних потреб управління дає підстави стверджувати, що тема дослідження "Облік і аналіз нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління", яке виконане Гороховець Юлією Анатоліївною, є актуальною.

Вх. № 55 від 20.11.2018р.
Вченій секретар Зоріна О.А. 130/у

2. Зв'язок теми з державними чи галузевими науковими програмами та пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки.

Актуальність дисертаційної роботи також підтверджується її поетапним виконанням відповідно до наукових досліджень, що проводились в рамках планів науково-дослідних робіт Національної академії статистики, обліку і аудиту і є складовою державної програми досліджень за такою темою: “Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація” (номер державної реєстрації 0113U006166). Автором розроблено теоретичні положення та комплексні рекомендації з удосконалення організації і методичних положень обліку нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління

3. Сутність обґрунтованості наукових досліджень та їхня достовірність.

Метою виконання дисертаційної роботи є розробка теоретичних, методичних та організаційних аспектів обліку і аналізу нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління підприємством. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані автором у дослідженні, достатньо обґрунтовані і достовірні. Вони базуються на дослідженні праць вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, законодавчих та нормативних актах України з проблем бухгалтерського обліку, аналізу нематеріальних активів та обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління підприємства, матеріалах науково-практичних конференцій. У процесі дослідження використовувались довідкові та інформаційні видання професійних бухгалтерських організацій, база даних фінансової інформації “Amadeus – Bureau van Dijk”, Інтернет-ресурси.

У роботі використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання: історичний аналіз, декомпозиційний аналіз, порівняльний аналіз, синтез, моделювання, кореляційно-регресійний аналіз та ін. Це дозволило автору обґрунтувати теоретичні принципи та розробити практичні

рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку і аналізу нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління підприємством.

4. Наукова новизна одержаних результатів.

Наукові розробки дисертації виражаються в розвитку теоретичних, методичних та організаційних аспектів обліку і аналізу нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління підприємством та ін.

Наукову та практичну цінність мають пропозиції щодо удосконалення концептуальних засад розвитку системи обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління нематеріальними активами підприємства, який може бути реалізований двома основними шляхами: коригування та реформування.

Заслуговує на увагу авторський підхід щодо обґрунтування специфічних особливостей нематеріальних ресурсів як об'єкта обліку та економічного аналізу (невідчутність; наявність творчої та інноваційної компоненти; відсутність фізичного зносу та високий ризик морального зносу; низький рівень ліквідності; неадитивність), що дозволило уточнити їх сутність та удосконалити методику їх оцінки і відображення в системі обліку.

Доцільно позитивно оцінити наукові дослідження, пов'язані з запропонованою методикою облікової оцінки нематеріальних активів шляхом уточнення процесу формування первісної вартості внутрішньостворених кваліфікаційних нематеріальних активів через включення до її складу фінансових витрат, а також шляхом удосконалення процесу переоцінки нематеріальних активів за справедливою вартістю.

5. Значення дисертації для практики.

Практичне значення одержаних здобувачем результатів полягає у впровадженні пропозицій, обґрунтованих у дисертації, у діяльність підприємств та вищих навчальних закладів. Практичну цінність мають

положення дисертації, пов'язані з удосконаленням методики обліку та аналізу нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління підприємства.

Розроблену структуру звіту про інтелектуальний капітал підприємства, що базується на трикомпонентному підході до розуміння його сутності запроваджено у ТОВ “ОЛСІДЗ БЛЕК СІ” “Олійно-екстракційний завод” (довідка № 554 від 11.09.2017 р.); у ПРАТ “ГАНЗА-Україна” (довідка № 186-a/11-2017 від 22.11.2017 р.) використано пропозиції щодо структурної моделі інформаційного забезпечення вартісно-орієнтованого управління та щодо фасетної класифікації нематеріальних активів для проведення аналізу структури нематеріальних активів; у ПАТ “Будіндустрія” (довідка № б/н від 11.12.2017 р.) використано рекомендації щодо застосування плану рахунків в частині обліку кваліфікаційних нематеріальних активів і порядку відображення господарських операцій щодо обліку фінансових витрат, понесених з метою створення нематеріального активу; у ТОВ “Компанія з управління активами “Актив” (довідка № 92 від 18.12.2017 р.) використано організаційні розробки, пов'язані з впровадження стратегічної панелі індикаторів нематеріальних активів та моделі здійснення аналізу впливу нематеріальних активів підприємства на його ринкову вартість; матрична класифікація методів та підходів оцінки нематеріальних активів, процедурне забезпечення переоцінки нематеріальних активів із використанням справедливої вартості запроваджена у діяльність ТОВ “Аудиторська компанія П.С.П “Аудит” (довідка № 23/01-2018 від 23.01.2018 р.); в Українсько-американському ТОВ “Євромікс” ІІ (довідка № 24 від 02.02.2018 р.) використано методичні рекомендації та пропозиції щодо обліку і аналізу нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління; пропозиції з побудови підсистеми звітності вартісно-орієнтованого спрямування щодо нематеріальних активів підприємства запроваджено у Регіональному фонді підтримки підприємництва в Запорізькій області (довідка № 02/35/01 від 03.04.2018 р.).

Окремі наукові висновки та пропозиції дисертанта використовуються у навчальному процесі Національної академії статистики, обліку і аудиту (довідка № 524/1 від 05.06.2018 р.) при викладанні дисциплін “Фінансовий облік”, “Аналіз господарської діяльності”, “Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства”; при розробці навчальних робочих програм і методичних вказівок в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу (довідка № б/н від 16.05.2018 р.) з навчальних дисциплін “Бухгалтерський облік в управлінні підприємством”, “Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті”, “Звітність підприємств”, “Інформаційні системи та технології в обліку”, “Аналіз фінансової звітності” та Дніпропетровському національному університеті залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна (довідка № 17-03/2774-21/3 від 07.09.2018 р.) з навчальних дисциплін “Аналіз господарської діяльності”, “Економіка і бухгалтерський облік на транспорті”.

6. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях.

Основні результати дисертаційної роботи викладені у 15 наукових працях загальним обсягом 7,716 друк. арк., у тому числі 1 колективна монографія, 7 статей у наукових фахових виданнях, з них 4 статті у виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз, 2 статті – у міжнародних наукових економічних виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз. Окремі положення, висновки та рекомендації дисертації доповідались на 7 міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях з широкою географією проведення. Опубліковані праці повністю відображають зміст дисертаційної роботи.

Внесок автора у працях, що видані у співавторстві, чітко розкрито у списку опублікованих праць в авторефераті. На захист винесені виключно результати власних наукових розробок, а також пропозиції здобувача.

7. Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації.

Автореферат дисертації за обсягом, структурою, стилем та оформленням відповідає вимогам визначеним Міністерством освіти і науки України та повністю відображає основний зміст дисертаційної роботи та її висновки, розкриває основні наукові результати, що отримані у процесі дослідження, ступінь новизни розробок і рекомендацій щодо практичного використання отриманих наукових результатів.

8. Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертації.

Дискусійними положеннями, а також такими, до яких є зауваження, можна вважати наступні:

1. У дисертації при дослідженні специфічних особливостей нематеріальних активів розглянуто такі їх особливості як невідчутність; наявність творчої та інноваційної компоненти; відсутність фізичного зносу та високий ризик морального зносу; низький ризик ліквідності та неадитивність. Проте “неадитивність” як специфічна особливість нематеріальних активів, яка визначає неможливість арифметичного розрахунку саме вартості підприємства, не може бути застосована як особливість для усіх груп нематеріальних активів.

2. У Додатку Ж “Частка нематеріальних активів в структурі загальної вартості активів вітчизняних закладів охорони здоров’я” автором здійснено дослідження за матеріалами закладів охорони здоров’я, проте у дисертації зазначено, що одержані автором результати дослідження, доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій підприємств різних видів економічної діяльності. Тому аналіз частки нематеріальних активів в структурі загальної вартості активів необхідно було б провести і на підприємствах, де впроваджені ґрунтовні авторські результати дослідження у частині удосконалення методики обліку та аналізу нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління.

3. Під час дослідження автором надана пропозиція з удосконалення плану рахунків в частині обліку кваліфікаційних нематеріальних активів, при цьому наведено аналітичні рахунки до субрахунків 124 “Права на об’єкти промислової власності”, 125 “Авторське право та суміжні з ними права” та субрахунку 154 “Придбання (створення) нематеріальних активів”. При цьому віднесення субрахунку 154 “Придбання (створення) нематеріальних активів” до складу окремої групи кваліфікаційних нематеріальних активів, є дискусійним питанням, оскільки кваліфікаційний актив – це актив, який обов’язково потребує суттєвого часу для його створення, а на субрахунку 154 “Придбання (створення) нематеріальних активів” обліковуються не активи, а витрати на їх створення (придбання, виготовлення).

4. Під час дослідження автором запропоновано стратегічну панель індикаторів нематеріальних активів, у якій наведено склад показників нематеріальних активів: одиничні, інтегральні, комплексні та показники розкриття, проте не зазначено їх розрахунок, який би надав більш прикладну та наочну цінність даній частині стратегічної панелі індикаторів нематеріальних активів – бізнес-архітектурі.

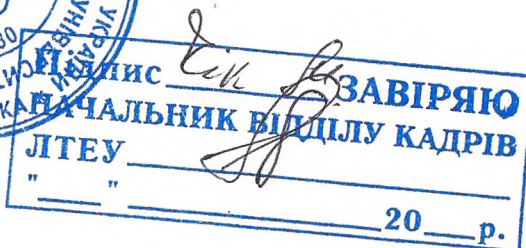
5. Для кращого практичного використання результатів проведених досліджень та враховуючи, що результати дослідження доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій, які можуть бути використані для удосконалення методики обліку та аналізу нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління підприємств, більшість з яких веде облік за МСЗФ (МСБО), доцільно було б запропоновану додаткову інформацію про нематеріальні фактори створення вартості відобразити не лише у формі № 5 “Примітки до річної фінансової звітності”, яка затверджена наказом Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302, а й у Примітках до фінансової звітності, які складаються за МСФЗ (МСБО).

Разом з тим, наведені зауваження не знижують наукової і практичної цінності проведеного дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

9. Висновки щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Гороховець Юлії Анатоліївни на тему: “Облік і аналіз нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління” є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково-обґрунтовані теоретичні та практичні результати. Актуальність, новизна, обґрунтованість основних наукових положень, висновків і рекомендацій проведеного дослідження, а також його значущість для економічної науки і практики свідчать, що дисертаційна робота загалом відповідає вимогам “Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор – Гороховець Ю. А. – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

**Офіційний опонент –
кандидат економічних наук,
доцент кафедри
бухгалтерського обліку
Львівського торговельно-
економічного університету**

М. Ю. Чік